Parlament Ewropew
2019-2024

Kumitat għall-Impjiegi u l-Affarijiet Soċjali

2022/2026(INI)

24.10.2022

OPINJONI

tal-Kumitat għall-Impjiegi u l-Affarijiet Soċjali

għall-Kumitat għal-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern

Lejn drittijiet ugwali għall-persuni b'diżabilità
(2022/2026(INI))

Rapporteur għal opinjoni: Jordi Cañas

Magħquda fid-diversità

PA_NonLeg

SUĠĠERIMENTI

Il-Kumitat għall-Impjiegi u l-Affarijiet Soċjali jistieden lill-Kumitat għal-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern, bħala l-kumitat responsabbli, biex jinkorpora s-suġġerimenti li ġejjin fil-mozzjoni għal riżoluzzjoni tiegħu:

– wara li kkunsidra l-Artikolu 2 u l-Artikolu 3(3) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE) u l-Artikoli 2, 9, 10, u 19 u l-Artikolu 216(2) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE),

– wara li kkunsidra l-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (il-Karta), b'mod partikolari l-Artikoli 3, 15, 20, 21, 23, 25, 26 u 47 tagħha,

– wara li kkunsidra l-Karta Soċjali Ewropea, b'mod partikolari l-Artikolu 15 tagħha,

– wara li kkunsidra l-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, b'mod partikolari l-prinċipji 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 14 u 17 tiegħu,

– wara li kkunsidra l-Aġenda 2030 tan-NU għall-Iżvilupp Sostenibbli u l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) tagħha, b'mod partikolari l-SDGs 1, 8 u 10,

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità (CRPD), il-Protokoll Fakultattiv tagħha, u d-dħul fis-seħħ tagħha fl-UE fil-21 ta' Jannar 2011, f'konformità mad-Deċiżjoni tal-Kunsill 2010/48/KE tas-26 ta' Novembru 2009 dwar il-konklużjoni, mill-Komunità Ewropea, tal-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità,[1]

– wara li kkunsidra l-kummenti ġenerali tal-Kumitat tan-NU dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità (il-Kumitat CRPD) dwar l-implimentazzjoni tas-CRPD, b'mod partikolari l-kumment ġenerali Nru 2 tat-22 ta' Mejju 2014 dwar l-aċċessibbiltà, Nru 3 tal-25 ta' Novembru 2016 dwar in-nisa u l-bniet b'diżabilità, Nru 4 tal-25 ta' Novembru 2016 dwar id-dritt għal edukazzjoni inklużiva, Nru 5 tas-27 ta' Ottubru 2017 dwar l-għajxien indipendenti u l-inklużjoni fil-komunità, Nru 6 tas-26 ta' April 2018 dwar l-ugwaljanza u n-nondiskriminazzjoni, u Nru 7 tad-9 ta' Novembru 2018 dwar il-parteċipazzjoni tal-persuni b'diżabilità, inklużi t-tfal b'diżabilità, permezz tal-organizzazzjonijiet rappreżentattivi tagħhom,

– wara li kkunsidra l-osservazzjonijiet konklużivi tal-Kumitat CRPD tat-2 ta' Ottubru 2015 dwar ir-rapport inizjali tal-Unjoni Ewropea, u l-lista ta' kwistjonijiet sottomessa mill-Kumitat CRPD tal-20 ta' April 2022, qabel is-sottomissjoni tat-tieni u t-tielet rapport perjodiku tal-Unjoni Ewropea,

– wara li kkunsidra d-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem,

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tan-NU dwar l-Eliminazzjoni ta' Kull Forma ta' Diskriminazzjoni kontra n-Nisa,

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-prevenzjoni u l-ġlieda

[1] ĠU L 23, 27.1.2010, p. 35.

kontra l-vjolenza fuq in-nisa u l-vjolenza domestika (il-Konvenzjoni ta' Istanbul),

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali (il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem),

– wara li kkunsidra l-mira tal-faqar ta' Ewropa 2020, id-dikjarazzjoni ta' Porto, il-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-4 ta' Marzu 2021 bit-titolu "Il-Pjan ta' Azzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali" (COM(2021)0102) u l-mira tiegħu għall-2030 relatata mal-ġlieda kontra l-faqar u l-esklużjoni soċjali,

– wara li kkunsidra d-Direttiva tal-Kunsill 2000/43/KE tad-29 ta' Ġunju 2000 li timplimenta l-prinċipju tat-trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mill-oriġini tar-razza jew etniċità[2],

– wara li kkunsidra r-regolamenti li jistabbilixxu r-regoli dwar il-programmi ta' finanzjament tal-UE fl-ambitu tal-qafas finanzjarju pluriennali, speċjalment il-Fond Soċjali Ewropew, l-Inizjattiva favur l-Impjieg taż-Żgħażagħ, il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali, il-programm Erasmus, u l-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta, li kollha kemm huma jipprovdu assistenza finanzjarja tal-UE għat-titjib tas-sitwazzjoni tal-persuni b'diżabilità,

– wara li kkunsidra d-Direttiva tal-Kunsill 2000/78/KE tas-27 ta' Novembru 2000 li tistabbilixxi qafas ġenerali għall-ugwaljanza fit-trattament fl-impjieg u fix-xogħol[3] (id-Direttiva dwar l-Ugwaljanza fl-Impjiegi),

– wara li kkunsidra r-Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2018/951 tat-22 ta' Ġunju 2018 dwar standards għall-korpi għall-ugwaljanza[4],

– wara li kkunsidra d-Direttiva (UE) 2019/882 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' April 2019 dwar ir-rekwiżiti ta' aċċessibbiltà għall-prodotti u għas-servizzi[5] (l-Att Ewropew dwar l-Aċċessibbiltà),

– wara li kkunsidra d-Direttiva (UE) 2016/2102 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ottubru 2016 dwar l-aċċessibbiltà tas-siti elettroniċi u tal-applikazzjonijiet mobbli tal-korpi tas-settur pubbliku[6] (id-Direttiva dwar l-Aċċessibbiltà għall-Web),

– wara li kkunsidra l-proposta tal-Kummissjoni tat-2 ta' Lulju 2008 għal Direttiva tal-Kunsill dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mir-reliġjon jew it-twemmin, id-diżabilità, l-età jew l-orjentazzjoni sesswali (COM(2008)0426) u l-pożizzjoni tal-Parlament dwarha tat-2 ta' April 2009[7],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-29 ta' Novembru 2018 dwar is-sitwazzjoni

[2] ĠU L 180, 19.7.2000, p. 22.
[3] ĠU L 303, 2.12.2000, p. 16.
[4] ĠU L 167, 4.7.2018, p. 28.
[5] ĠU L 151, 7.6.2019, p. 70.
[6] ĠU L 327, 2.12.2016, p. 1.
[7] ĠU C 137E , 27.5.2010, p. 68.

tan-nisa b'diżabilità[8],

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-3 ta' Marzu 2021 bit-titolu "Unjoni ta' Ugwaljanza: Strateġija dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità 2021–2030" (COM(2021)0101), b'mod partikolari s-sitt inizjattivi emblematiċi fiha,

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-15 ta' Novembru 2020 bit-titolu "Strateġija Ewropea dwar id-Diżabilità 2010–2020: Impenn mill-Ġdid għal Ewropa mingħajr Ostakoli" (COM(2010)0636),

– wara li kkunsidra d-dokument ta' ħidma tal-persunal tal-Kummissjoni tat-2 ta' Frar 2017 bit-titolu "Rapport ta' Progress dwar l-implimentazzjoni tal-Istrateġija Ewropea tad-Diżabilità (2010-2020)" (SWD(2017)0029),

– wara li kkunsidra l-inizjattiva tal-proġett pilota tal-Kummissjoni għall-2016-2018 fi tmien Stati Membri dwar karta tad-diżabilità tal-UE, u l-istudju tal-2021 li jivvaluta l-implimentazzjoni tal-azzjoni pilota dwar il-Karta tad-Diżabilità tal-UE u l-benefiċċji assoċjati,

– wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew tal-11 ta' Diċembru 2019 bit-titolu "It-tiswir tal-aġenda tal-UE għal drittijiet tal-persuni b'diżabilità 2020-2030: kontribut mill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew"[9],

– wara li kkunsidra d-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal tal-Kummissjoni tal-20 ta' Novembru 2020 bit-titolu "Evaluation of the European Disability Strategy 2010-2020" (Evalwazzjoni tal-Istrateġija Ewropea tad-Diżabilità 2010-2020) (SWD(2020)0289),

– wara li kkunsidra r-rapport tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tad-Direttiva dwar l-Impjiegi u l-Ugwaljanza Razzjali (COM(2021)0139),

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-18 ta' Ġunju 2020 dwar l-Istrateġija Ewropea tad-Diżabilità għal wara l-2020[10],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-10 ta' Marzu 2021 dwar l-implimentazzjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 2000/78/KE li tistabbilixxi qafas ġenerali għall-ugwaljanza fit-trattament fl-impjieg u fix-xogħol fid-dawl tas-CRPD[11],

– wara li kkunsidra l-pubblikazzjoni tal-Eurofound tal-2020 bit-titolu "Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States" (Diżabilità u integrazzjoni fis-suq tax-xogħol: xejriet ta' politika u appoġġ fl-Istati Membri tal-UE),

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-7 ta' April 2022 dwar il-protezzjoni tal-UE tat-tfal u ż-żgħażagħ li qed jaħarbu minħabba l-gwerra fl-Ukrajna[12],

[8] ĠU C 363, 28.10.2020, p. 16.
[9] ĠU C 97, 24.3.2020, p. 41.
[10] ĠU C 362, 8.9.2021, p. 8.
[11] ĠU C 474, 24.11.2021, p. 48.
[12] Testi adottati, P9_TA(2022)0120.

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-19 ta' Mejju 2022 bit-titolu "Il-konsegwenzi soċjali u ekonomiċi tal-gwerra Russa fl-Ukrajna għall-UE – it-tisħiħ tal-kapaċità tal-UE li taġixxi"[13],

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tad-9 ta' Diċembru 2021 bit-titolu "Bini ta' ekonomija għas-servizz tan-nies: pjan ta' azzjoni għall-ekonomija soċjali" (COM(2021)0778),

– wara li kkunsidra l-pubblikazzjoni tal-Eurofound tal-2020 bit-titolu "People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey" (Il-persuni b'diżabilità u l-pandemija tal-COVID-19: Sejbiet mill-istħarriġ elettroniku dwar l-Għajxien, il-ħidma u l-COVID-19),

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet tat-Tfal,

– wara li kkunsidra l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli tan-NU, b'mod partikolari l-Għan ta' Żvilupp Sostenibbli Nru 8 "Il-promozzjoni ta' tkabbir ekonomiku sostnut, inklużiv u sostenibbli, impjieg sħiħ u produttiv u xogħol deċenti għal kulħadd",

– wara li kkunsidra l-pubblikazzjoni tal-Eurofound tal-2018 bit-titolu "The social and employment situation of people with disabilities" (Is-sitwazzjoni soċjali u tal-impjiegi tal-persuni b'diżabilità),

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-29 ta' April 2021 dwar il-Garanzija Ewropea għat-Tfal[14],

– wara li kkunsidra r-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (UE) 2021/1004 tal-14 ta' Ġunju 2021 li tistabbilixxi Garanzija Ewropea għat-Tfal[15],

– wara li kkunsidra l-istudju tad-Dipartiment Tematiku C tal-Parlament Ewropew ta' Settembru 2017 bit-titolu "Inclusive education for learners with disabilities" (Edukazzjoni inklużiva għall-istudenti b'diżabilità)[16],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet tiegħu tas-7 ta' Ottubru 2021 bit-titolu "Il-protezzjoni tal-persuni b'diżabilità permezz tal-petizzjonijiet: it-tagħlimiet meħuda"[17] u tat-8 ta' Lulju 2020 dwar id-drittijiet ta' persuni b'diżabilità intellettwali u tal-familji tagħhom fil-kriżi tal-COVID-19[18],

A. billi, id-diżabilità tirriżulta mill-interazzjoni bejn il-persuni li għandhom indebolimenti fiżiċi, mentali, intellettwali jew fis-sensi fuq perjodu twil u ostakoli ta' attitudni u ambjentali li jxekklu l-parteċipazzjoni sħiħa u effettiva tagħhom fis-soċjetà fuq bażi ugwali ma' ħaddieħor; billi s-CRPD tirrifjuta l-mudell mediku tad-diżabilità u minflok tapprova l-approċċ ibbażat fuq id-drittijiet tal-bniedem u l-mudell soċjali u kuntestwali tad-diżabilità; billi s-CRPD titlob ugwaljanza inklużiva għall-persuni b'diżabilità; billi l-

[13] Testi adottati, P9_TA(2022)0219.
[14] ĠU C 506, 15.12.2021, p. 94.
[15] ĠU L 223, 22.6.2021, p. 14.
[16] https://op.europa.eu/mt/publication-detail/-/publication/434b691e-a8b2-11e7-837e-01aa75ed71a1
[17] ĠU C 132, 24.3.2022, p. 129.
[18] ĠU C 371, 15.9.2021, p. 6.

persuni b'diżabilità jikkontribwixxu għad-diversità tal-umanità u tas-soċjetà;

B. billi hemm madwar 87 miljun persuna b'diżabilità fl-Ewropa[19]; billi madwar wieħed minn kull sitt persuni fl-UE jgħixu b'xi tip ta' diżabilità; billi 50,6 % tal-persuni b'diżabilità huma impjegati u 28,4 % huma f'riskju ta' faqar jew esklużjoni soċjali, meta mqabbla ma' 74,8 %[20] u 18,4 % rispettivament tal-persuni mingħajr diżabilità[21]; billi l-aktar data reċenti mill-istatistika tal-UE dwar l-introjtu u l-kundizzjonijiet tal-għajxien turi li fl-2020 id-differenza fl-impjiegi fost il-persuni b'diżabilità kienet ta' 24,5 %; billi fl-UE, ir-rata ta' attività fl-impjiegi għall-persuni b'diżabilità hija biss 61,0 % meta mqabbla ma' 82,3 % għall-persuni mingħajr diżabilità; billi l-mard rewmatiku u muskoloskeletali huwa assoċjat ma' livelli għoljin ta' diżabilità, jikkostitwixxi l-akbar kawża ta' diżabilità fiżika fl-UE, u jammonta għal aktar minn 50 % tas-snin ta' għajxien b'diżabilità fl-Ewropa[22]; billi xi persuni b'diżabilità, speċjalment il-persuni b'diżabilitajiet intellettwali jew psikosoċjali u dawk fuq l-ispettru tal-awtiżmu, huma affettwati b'mod sproporzjonat minn rati ta' qgħad ogħla; billi bejn 70 % u 90 % tal-adulti bl-awtiżmu huma qiegħda[23];

C. billi l-persuni b'diżabilità jkomplu jiffaċċjaw diskriminazzjoni u żvantaġġi multipli u intersezzjonali fil-ħajja ta' kuljum u ma jgawdux bis-sħiħ il-libertajiet fundamentali u d-drittijiet kif stabbiliti fl-oqfsa normattivi u legali applikabbli tal-UE u tan-NU, bħar-rikonoxximent reċiproku tal-istatus tad-diżabilità bejn l-Istati Membri, l-aċċess ugwali għat-trasport pubbliku, l-aċċessibbiltà tal-ambjent mibni, l-użu tal-lingwi tas-sinjali, il-finanzjament tal-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali u l-aċċess għalihom, l-aċċess għall-assistenza personali u l-inklużjoni fil-komunità, u l-opportunitajiet indaqs u t-trattament indaqs fix-xogħol u l-impjieg; billi dawn l-isfidi jvarjaw bejn l-Istati Membri;

D. billi n-nisa b'diżabilità jikkostitwixxu 16 % tal-popolazzjoni totali tan-nisa fl-UE u 60 % tal-popolazzjoni ġenerali tal-persuni b'diżabilità fl-Ewropa; billi n-nisa b'diżabilità huma f'riskju akbar ta' qgħad, faqar u esklużjoni soċjali meta mqabbla mal-irġiel b'diżabilità u man-nisa mingħajr diżabilità, filwaqt li 20 % biss tan-nisa b'diżabilità għandhom impjieg full-time, meta mqabbla ma' 29 % tal-irġiel b'diżabilità u 48 % tan-nisa mingħajr diżabilità[24]; billi l-faqar u l-forom intersezzjonali ta' diskriminazzjoni jżidu r-riskji tal-esklużjoni soċjali u l-vjolenza kontra n-nisa; billi n-nisa b'diżabilità huma minn darbtejn sa ħames darbiet aktar probabbli li jkunu vittmi ta' vjolenza minn nisa oħra[25];

---

[19] Il-Kummissjoni Ewropea, "Opening remarks by Commissioner Dalli on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030" (Kummenti tal-ftuħ mill-Kummissarju Dalli dwar l-Istrateġija għad-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità 2021–2030), 3 ta' Marzu 2021.

[20] Lecerf, M., Servizz ta' Riċerka tal-Parlament Ewropew, "Employment and disability in the European Unionhttps://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/653644/EXPO_BRI(2020)651932_EN.pdf" (L-impjieg u d-diżabilità fl-Unjoni Ewropea), Mejju 2020.

[21] Eurostat, "Disability statistics – poverty and income inequalities" (Statistika dwar il-persuni b'diżabilità – il-faqar u l-inugwaljanzi fl-introjtu), Jannar 2021.

[22] Skont id-data mill-World Health Organization Rehabilitation Need Estimator, aċċessat fl-4 ta' April 2022.

[23] Autism-Europe, "State of play of employment of people on the autism spectrum in Europe: barriers, good practices and trends", (Is-sitwazzjoni attwali tal-impjieg tal-persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu fl-Ewropa: ostakoli, prattiki tajba u xejriet), 5 ta' Novembru 2019.

[24] L-Istitut Ewropew għall-Ugwaljanza bejn is-Sessi, "Indiċi tal-Ugwaljanza bejn il-Ġeneri 2021".

[25] Forum Ewropew dwar id-Diżabilità, "EDF joins World Day for the Elimination of Violence against Women. Orange the World:Fund, Respond, Prevent, Collect!" (EDF jingħaqad mal-Jum Dinji għall-Eliminazzjoni tal-

E. billi r-riċerka tal-Eurofound turi li bejn l-2011 u l-2016, id-differenza fil-livell tal-edukazzjoni għolja bejn il-persuni b'diżabilità u dawk mingħajr diżabilità kibret minn 7 % għal 9 %; billi 29,4 % biss tal-persuni b'diżabilità jiksbu lawrja terzjarja meta mqabbla mat-43,8 % ta' dawk mingħajr diżabilità[26]; billi l-limitazzjonijiet f'termini ta' aċċess għall-edukazzjoni għall-persuni b'diżabilità jwasslu għal inqas parteċipazzjoni fl-attivitajiet edukattivi u ta' taħriġ u għal riskju ta' esklużjoni soċjali u ekonomika;

F. billi l-UE, l-istituzzjonijiet tagħha u l-Istati Membri tagħha huma parti għas-CRPD u huma obbligati jimplimentaw bis-sħiħ id-drittijiet fundamentali inklużi fiha, inkluż l-Artikolu 27 dwar ix-xogħol u l-impjiegi; billi d-drittijiet minquxa fis-CRPD huma 'l bogħod milli jsiru realtà għal miljuni ta' persuni b'diżabilità fl-UE, mhux l-inqas minħabba n-nuqqasijiet fid-Direttiva dwar l-Ugwaljanza fl-Impjiegi;

G. billi s-CRPD tirrikonoxxi d-dritt tal-persuni b'diżabilità li jaħdmu fuq bażi ugwali mal-oħrajn, inkluż l-opportunità għal qligħ ta' għajxien permezz ta' xogħol magħżul b'mod liberu u f'ambjent tax-xogħol li hu miftuħ, inklużiv u aċċessibbli; billi kulħadd għandu d-dritt għal assistenza f'waqtha u mfassla apposta biex itejjeb il-prospetti ta' impjieg jew impjieg indipendenti, inkluż id-dritt li jirċievi appoġġ għat-tfittix ta' impjieg, għat-taħriġ u għall-kwalifikazzjoni mill-ġdid, kif stabbilit fil-prinċipju 4 tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali; billi l-persuni b'diżabilità huma esklużi bil-qawwa mis-suq tax-xogħol miftuħ u mċaħħda mid-dritt tagħhom li jaħdmu fuq bażi ugwali ma' ħaddieħor jew jiffaċċjaw diffikultajiet kbar biex jiksbu aċċess ugwali għas-suq tax-xogħol kif ukoll kundizzjonijiet ugwali fih; billi r-riċerka tal-Eurofound tiżvela li l-ostakoli ewlenin għall-impjieg tal-persuni b'diżabilità jinkludu stereotipi relatati mad-diżabilità, diffikultajiet burokratiċi biex jiġu aċċessati s-servizzi disponibbli, nuqqas ta' viżjoni strateġika fil-governanza, monitoraġġ insuffiċjenti tal-implimentazzjoni tal-politika, riżorsi tat-taħriġ limitati għall-impjegaturi u nuqqas ta' appoġġ speċjalizzat[27];

H. billi l-persuni b'diżabilità għandu jkollhom aċċess għal appoġġ u akkomodazzjoni individwalizzati fil-post tax-xogħol; billi l-persuni b'diżabilità għandhom id-dritt għal appoġġ għall-introjtu li jiżgura l-kapaċità tagħhom li jgħixu b'dinjità, servizzi li jippermettulhom jipparteċipaw fis-suq tax-xogħol u fis-soċjetà, u ambjent tax-xogħol adattat għall-bżonnijiet tagħhom; billi l-iżvantaġġi esperjenzati minn persuni b'diżabilità jestendu ferm lil hinn mill-isfera tal-impjieg; billi s-sitwazzjoni soċjali u finanzjarja tal-persuni b'diżabilità fl-UE hija ferm agħar minn dik tal-persuni mingħajr diżabilità[28] u hija sinonima ma' żvantaġġ strutturali jew edukattiv u ma' diskriminazzjoni; billi l-miżuri ta' appoġġ li jagħmlu enfasi fuq oqsma oħra għajr l-impjieg – pereżempju, it-tnaqqis tal-faqar, l-aċċess għall-akkomodazzjoni u l-indukrar tat-tfal, trasport pubbliku aċċessibbli u assistenza personali – jaqdu wkoll rwol ewlieni biex il-persuni b'diżabilità

Vjolenza kontra n-Nisa. Ikkuluraw lid-dinja bl-oranġjo: Iffinanzjaw, Irrispondu, Ipprevienu, Iġbru!), 25 ta' Novembru 2021.

[26] Il-Kummissjoni Ewropea, "Union Of Equality: Strategy For The Rights Of Persons With Disabilities 2021-2030 – Building a Union without barriers" (Unjoni ta' Ugwaljanza: Strateġija dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità 2021-2030), 3 ta' Marzu 2021. Ara wkoll: Komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-3 ta' Marzu 2021 bit-titolu "Unjoni ta' Ugwaljanza: Strateġija dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità 2021-2030" (COM(2021)0101).

[27] Eurofound, "Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States" (Diżabilità u integrazzjoni fis-suq tax-xogħol: xejriet ta' politika u appoġġ fl-Istati Membri tal-UE), l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2021.

[28] Eurofound, "The social and employment situation of people with disabilities" (Is-sitwazzjoni soċjali u tal-impjiegi tal-persuni b'diżabilità), l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2018.

jingħataw opportunitajiet ħalli jaċċessaw u jibqgħu fil-forza tax-xogħol;

I. billi l-istrateġija tal-UE dwar id-drittijiet tal-persuni b'diżabilità 2021-2030 tipproponi l-ħolqien ta' Karta tad-Diżabilità tal-UE sa tmiem l-2023, bil-ħsieb li tiġi rikonoxxuta fl-Istati Membri kollha;

J. billi l-innovazzjonijiet tekniċi, bħal sistemi ta' intelliġenza artifiċjali etiċi u ċċentrati fuq il-bniedem, għandhom il-potenzjal li jiżviluppaw proċessi ta' reklutaġġ effiċjenti, aċċessibbli u mhux diskriminatorji, iżda billi żviluppi teknoloġiċi li mhumiex inklużivi jistgħu joħolqu riskju li jiżdiedu ostakli u forom ta' diskriminazzjoni ġodda kontra persuni b'diżabilità; billi l-Artikolu 9 tas-CRPD jirrikjedi informazzjoni aċċessibbli u aċċess għat-teknoloġiji u s-sistemi ta' komunikazzjoni fuq bażi ugwali ma' oħrajn; billi 64,3 % tal-persuni b'diżabilità li għandhom 16-il sena u aktar għandhom konnessjoni tal-internet f'darhom, meta mqabbla mas-87,9 % tal-persuni mingħajr diżabilità[29];

K. billi r-riċerka tal-Eurofound turi li l-appoġġ għall-intraprenditorija u l-impjieg indipendenti fil-forma ta' gwida, taħriġ u għajnuna finanzjarja jista' jipprovdi opportunitajiet għall-persuni b'diżabilità biex ikunu attivi fis-suq tax-xogħol miftuħ, filwaqt li tiġi diżinċentivata d-dipendenza unika tagħhom fuq il-benefiċċji għad-diżabilità; billi tali appoġġ jeħtieġ li jkun immirat tajjeb u jkollu riżorsi adegwati[30];

L. billi l-pandemija tal-COVID-19 aggravat l-ostakoli u l-inugwaljanzi eżistenti għall-persuni kollha b'diżabilità; billi r-riċerka tal-Eurofound turi li matul il-pandemija, bħala medja, 71 % tar-rispondenti b'diżabilità kienu f'riskju ta' dipressjoni, u 25 % tar-rispondenti b'diżabilità indikaw li ma setgħux jaċċessaw il-kura tas-saħħa mentali, li kienet rata darbtejn ogħla meta mqabbla ma' dawk mingħajr diżabilità[31]; billi r-riċerka tal-Eurofound turi li l-lockdowns u r-restrizzjonijiet tal-pandemija tal-COVID-19 affettwaw b'mod partikolari lill-persuni żgħażagħ b'diżabilità ta' bejn it-18 u d-29 sena, peress li 51 % tar-rispondenti rrappurtaw li jħossuhom waħedhom, 19 % aktar mill-persuni żgħażagħ mingħajr diżabilità[32]; billi l-pjanijiet ta' ritorn għax-xogħol huma kritiċi għall-ħaddiema li jbatu minn problemi ta' saħħa mentali;

M. billi l-parteċipazzjoni politika ma taffettwax lill-persuni kollha b'diżabilità bl-istess mod; billi dawk b'indebolimenti aktar severi, kif ukoll il-persuni b'tipi partikolari ta' indebolimenti – pereżempju, il-persuni b'diżabilitajiet intellettwali – jiffaċċjaw b'mod sproporzjonat ostakoli għall-parteċipazzjoni tagħhom fil-ħajja politika; billi dawn l-individwi ta' spiss huma wħud mill-aktar iżolati u esklużi;

---

[29] Komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-3 ta' Marzu 2021 bit-titolu "Unjoni ta' Ugwaljanza: Strateġija dwar id-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità 2021–2030" (COM(2021)0101).

[30] Eurofound, "Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States" (Diżabilità u integrazzjoni fis-suq tax-xogħol: xejriet ta' politika u appoġġ fl-Istati Membri tal-UE), l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2021, p. 25.

[31] Eurofound, "People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey" (Persuni b'diżabilità u l-pandemija tal-COVID-19: Sejbiet mill-istħarriġ elettroniku Għajxien, xogħol u COVID-19), serje COVID-19, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2022, pp. 8 u 10.

[32] Eurofound, "People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey" (Persuni b'diżabilità u l-pandemija tal-COVID-19: Sejbiet mill-istħarriġ elettroniku Għajxien, xogħol u COVID-19), serje COVID-19, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2022, p. 11.

N. billi għaxar snin wara li l-UE saret parti għas-CRPD, il-livell ta' istituzzjonalizzazzjoni baqa' l-istess; billi madwar l-Ewropa, mill-inqas 1,4 miljun persuna għadhom limitati għall-istituzzjonijiet – numru li baqa' ma nbidilx mill-adozzjoni tal-konvenzjoni[33]; billi skont l-istħarriġ tal-2020 dwar l-għajxien indipendenti tan-Network Ewropew għal Għajxien Indipendenti, 24 minn 43 pajjiż rappreżentant fil-Kunsill tal-Ewropa ma għandhomx strateġija għad-deistituzzjonalizzazzjoni, u għat-18-il pajjiż li għandhom tali strateġija, 88 % tar-rispondenti jiddeskrivu l-istrateġija jew bħala inadegwata jew li tirrikjedi titjib;

O. billi 33 pajjiż fil-Kunsill tal-Ewropa jipprovdu xi tip ta' assistenza personali, filwaqt li 97 % tar-rispondenti jindikaw li l-aċċess jew huwa inadegwat jew jirrikjedi titjib;

P. billi l-qafas leġiżlattiv attwali ma jistabbilixxi l-ebda obbligu għall-Istati Membri biex jaħtru korp tal-ugwaljanza ħalli jipproteġi lill-vittmi ta' diskriminazzjoni abbażi tad-diżabilità;

Q. billi fl-2008 il-Kummissjoni ppreżentat proposta biex testendi l-protezzjoni mid-diskriminazzjoni lil hinn mill-impjiegi, kif stabbilit fid-Direttiva dwar l-Ugwaljanza fl-Impjiegi, li tipprojbixxi d-diskriminazzjoni bbażata fuq id-diżabilità, l-età, l-orjentazzjoni sesswali u r-reliġjon jew t-twemmin fl-oqsma tal-impjiegi u l-okkupazzjoni; billi d-direttiva l-ġdida tagħmel il-prinċipju tal-ugwaljanza applikabbli għall-edukazzjoni, l-aċċess għall-oġġetti u s-servizzi u l-protezzjoni soċjali, inklużi s-sigurtà soċjali u l-kura tas-saħħa; billi din il-proposta għadha ma ġietx adottata u ilha mblukkata fil-Kunsill għal 13-il sena, fejn hija meħtieġa unanimità għall-adozzjoni tagħha;

R. billi l-Istati Membri tal-UE kollha rratifikaw il-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet tat-Tfal, biex saret vinkolanti għalihom, u billi l-Artikoli 3(3) tat-TUE jistabbilixxi l-objettiv li l-UE tippromwovi l-protezzjoni tad-drittijiet tat-tfal; billi l-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE tiggarantixxi li l-istituzzjonijiet tal-UE u l-Istati Membri jeħtiġilhom jipproteġu d-drittijiet tat-tfal meta jimplimentaw id-dritt tal-UE; billi l-Parlament adotta r-riżoluzzjoni tiegħu dwar Garanzija Ewropea għat-Tfal b'maġġoranza qawwija, filwaqt li jitlob bil-qawwa li jiġi żgurat l-aċċess għall-edukazzjoni inklużiva għat-tfal kollha mit-tfulija bikrija sal-adolexxenza, inkluż għat-tfal Rom, għat-tfal b'diżabilità, għat-tfal apolidi u migranti u għal dawk li jgħixu f'ambjenti ta' emerġenza umanitarja;

S. billi l-aċċess għal impjieg ta' kwalità, l-edukazzjoni u t-taħriġ, il-kura tas-saħħa, il-protezzjoni soċjali, inkluż lil hinn mill-fruntieri, l-akkomodazzjoni adegwata, l-appoġġ għal għajxien indipendenti u l-opportunitajiet indaqs għall-parteċipazzjoni f'attivitajiet ta' divertiment u fil-ħajja tal-komunità huma essenzjali għall-kwalità tal-ħajja tal-persuni b'diżabilità u biex jitnaqqsu l-faqar u l-vulnerabbiltà u jiġu appoġġati l-inklużività u tkabbir sostenibbli; billi l-iskemi nazzjonali ta' introjtu minimu għandhom jiżguraw aċċess ugwali għall-persuni b'diżabilità; billi l-persuni b'diżabilità għandu jkollhom ukoll aċċess għal assistenza mmirata għal spejjeż addizzjonali relatati mad-

[33] Angelova-Mladenova, L. u Brennan, C., "Shadow report on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in the European Union" (Rapport parallel dwar l-implimentazzjoni tal-Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità fl-Unjoni Ewropea), Network Ewropew dwar l-Għajxien Indipendenti, Frar 2022. p. 5.

diżabilità li jiffaċċjaw, jiġifieri tali spejjeż ma għandhomx ikunu koperti mill-introjtu biss;

1. Jenfasizza li l-eżerċizzju tad-dritt għax-xogħol[34] mill-persuni b'diżabilità huwa marbut mill-qrib ma' miżuri biex jiġu indirizzati d-diskriminazzjoni, il-faqar u l-ostakli diretti u indiretti fis-saħħa, l-edukazzjoni, it-taħriġ, l-akkomodazzjoni, il-kura, l-appoġġ, il-mobilità personali, l-aċċessibbiltà fl-ambjent mibni, is-segregazzjoni u l-istituzzjonalizzazzjoni; iħeġġeġ għalhekk lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jieħdu miżuri effettivi u konkreti biex jippromwovu l-ugwaljanza, id-diversità u l-inklużjoni orizzontali għall-persuni b'diżabilità u l-familji tagħhom fil-partijiet kollha tas-soċjetà, fost l-oħrajn, permezz ta' assistenza personali, għajxien indipendenti, protezzjoni soċjali, sensibilizzazzjoni u ambjent mingħajr ostakli; ifakkar li l-integrazzjoni tal-persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol mhijiex biss essenzjali għall-inklużjoni soċjali u l-opportunitajiet indaqs, iżda toffri wkoll opportunitajiet ekonomiċi sinifikanti għall-indipendenza finanzjarja tal-persuni b'diżabilità u hija ta' benefiċċju għall-ekonomija usa';

2. Jitlob lill-Awtorità Ewropea tax-Xogħol taħdem mal-ispettorati nazzjonali tax-xogħol biex timplimenta l-leġiżlazzjoni eżistenti; jirrakkomanda li l-ispettorati tax-xogħol jimmonitorjaw lill-impjegaturi pubbliċi u privati biex jiżguraw konformità mad-drittijiet tax-xogħol għall-persuni b'diżabilità;

3. Jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jadottaw approċċ olistiku ta' politika taċ-ċiklu tal-ħajja biex jappoġġaw il-prevenzjoni tad-diskriminazzjoni u jiżguraw żamma u inklużjoni effettivi tal-persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jimplimentaw u jintegraw bis-sħiħ is-CRPD fost il-miżuri leġiżlattivi, ta' politika u ta' finanzjament kollha, b'mod partikolari fir-rigward tal-inklużjoni soċjali u fis-suq tax-xogħol tal-persuni b'diżabilità; jistieden lill-UE u l-Istati Membri kollha jirratifikaw il-Protokoll Fakultattiv tas-CRPD;

4. Jilqa' d-dibattitu ta' orjentazzjoni reċenti li sar fis-16 ta' Ġunju 2022 bejn il-ministri għall-impjiegi u l-affarijiet soċjali dwar l-impjiegi tal-persuni b'diżabilità, kif għandhom jitneħħew id-diżinċentivi biex jiġu rreklutati l-persuni b'diżabilità u dwar azzjonijiet li jippromwovu l-integrazzjoni tagħhom fis-suq tax-xogħol; jistenna bil-ħerqa li l-Istati Membri jieħdu azzjonijiet ta' segwitu konkreti;

5. Jissottolinja l-ħtieġa li tingħata attenzjoni partikolari lis-sitwazzjoni tal-impjieg tal-persuni b'diżabilità li jappartjenu għal minoranzi etniċi bħall-migranti, ir-rifuġjati, ir-Rom u l-persuni ta' dixxendenza Afrikana;

6. Jenfasizza li jeħtieġ li jiġi stabbilit approċċ ibbażat fuq id-drittijiet tal-bniedem bħala l-qafas li taħtu s-soċjetà tiddiskuti d-diżabilità u li l-appoġġ għad-diżabilità jeħtieġ li jiġi adattat kif xieraq; jenfasizza l-importanza ta' definizzjoni olistika u l-applikazzjoni tal-aċċessibbiltà, flimkien mal-valur tagħha bħala bażi indispensabbli għall-persuni b'diżabilità li jkollhom opportunitajiet indaqs, kif rikonoxxut fis-CRPD u f'konformità mal-kumment ġenerali Nru 2 tas-CRPD, filwaqt li titqies id-diversità tal-ħtiġijiet tal-

[34] L-Artikolu 27 tas-CRPD.

persuni b'diżabilità, u l-promozzjoni ta' disinn universali[35] bħala prinċipju tal-UE;

7. Jenfasizza li l-persuni b'diżabilità għandhom igawdu d-dritt tagħhom għall-moviment liberu fl-UE fuq bażi ugwali ma' ħaddieħor u jħeġġeġ lill-Kummissjoni tressaq proposta għal definizzjoni armonizzata ta' diżabilità fil-livell tal-UE, kif ukoll rikonoxximent reċiproku tal-istatus ta' diżabilità u l-benefiċċji assoċjati u d-drittijiet tal-protezzjoni soċjali biex ikun permess l-aċċess tagħhom għas-saħħa, għall-kura u għal servizzi oħra li jiffaċilitaw l-għajxien indipendenti u l-opportunitajiet ta' edukazzjoni, taħriġ u impjieg tagħhom lil hinn mill-fruntieri; jistieden lill-Istati Membri jiffaċilitaw it-trasferibbiltà tal-benefiċċji u l-intitolamenti tad-diżabilità tal-persuni b'diżabilità, inklużi s-servizzi ta' appoġġ fejn rilevanti, biex ikompli jitrawwem id-dritt ta' moviment liberu; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jissodisfaw l-impenji tagħhom fl-ambitu tal-istrateġija tal-UE dwar id-diżabilità, b'mod partikolari l-espansjoni mwiegħda tal-Karta tad-Diżabilità tal-UE biex jiġi żgurat li l-istatus tad-diżabilità jiġi rikonoxxut fl-Istati Membri kollha, malajr kemm jista' jkun;

8. Jistieden lill-Kunsill, b'mod partikolari lill-Presidenzi li jmiss tiegħu, jiżblokkaw in-negozjati dwar id-direttiva orizzontali proposta kontra d-diskriminazzjoni, mingħajr aktar dewmien u biex jersqu lejn ftehim, peress li dan huwa prerekwiżit biex tinkiseb l-ugwaljanza fl-UE u tiġi estiża l-protezzjoni lill-persuni b'diżabilità fl-isferi kollha;

9. Jistieden lill-Kummissjoni twettaq rieżami trażversali, komprensiv, u fejn meħtieġ reviżjoni tal-leġiżlazzjoni rilevanti kollha tal-UE bil-għan li tiżgura l-konformità sħiħa tagħha mas-CRPD, b'mod partikolari fir-rigward tal-aċċessibbiltà tal-ambjent mibni u diġitali; jistieden lill-Kummissjoni tibda r-reviżjoni tad-Direttiva dwar l-Ugwaljanza fl-Impjiegi malajr kemm jista' jkun, b'mod partikolari fir-rigward tal-istandards minimi armonizzati għall-akkomodazzjoni raġonevoli għall-persuni b'diżabilità, bil-ħsieb li tiġi armonizzata b'mod sħiħ mad-dispożizzjonijiet tas-CRPD u jiġi implimentat proċess parteċipatorju mmirat lejn l-iżgurar tal-involviment dirett u sħiħ tal-organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw lill-persuni b'diżabilità; jistieden lill-Kummissjoni tirrevedi d-Direttiva dwar il-Kura tas-Saħħa Transfruntiera[36] biex tinġieb f'konformità mas-CRPD u tiggarantixxi l-aċċess effettiv għal kura tas-saħħa transfruntiera ta' kwalità għall-persuni b'diżabilitajiet;

10. Jisħaq fuq l-importanza li jiġu involuti b'mod attiv il-persuni b'diżabilità, il-familji u l-organizzazzjonijiet rappreżentattivi tagħhom fl-iżvilupp u l-implimentazzjoni tal-miżuri kollha li jaffettwawhom; jisħaq fuq l-importanza li l-kunsiderazzjonijiet relatati mad-diżabilità jiġu integrati fil-post tax-xogħol u r-rwol tad-djalogu soċjali u tat-taħriġ għall-impjegaturi f'dan ir-rigward; jistieden lill-Istati Membri jieħdu miżuri attivi biex jissalvagwardjaw in-nondiskriminazzjoni għal kulħadd, u jiżguraw li l-persuni b'diżabilità jkunu jistgħu jeżerċitaw id-drittijiet tax-xogħol u tat-trade unions tagħhom fuq termini ugwali mal-oħrajn;

---

[35] Skont l-Artikolu 2 tas-CRPD, "Disinn universali" huwa ddefinit bħala "d-disinn ta' prodotti, ambjenti, programmi u servizzi li jistgħu jintużaw mill-persuni kollha, kemm jista' jkun, mingħajr il-ħtieġa ta' adattament jew disinn speċjalizzat. 'Disinn universali' ma għandux jeskludi apparat ta' assistenza għal gruppi partikolari ta' persuni b'diżabilità fejn dan ikun meħtieġ."

[36] Id-Direttiva 2011/24/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Marzu 2011 dwar l-applikazzjoni tad-drittijiet tal-pazjenti fil-qasam tal-kura tas-saħħa transkonfinali (ĠU L 88, 4.4.2011, p. 45).

11. Jenfasizza li l-fastidju fuq il-post tax-xogħol, inklużi l-fastidju sesswali u r-ritaljazzjoni għaliex wieħed jesprimi l-opinjoni tiegħu b'mod ċar, ixekkel l-aċċess għax-xogħol u l-impjieg, iż-żamma fl-impjieg u perkorsi ugwali tal-karriera, b'mod partikolari għan-nisa b'diżabilità[37], u li huma meħtieġa azzjonijiet speċifiċi fl-Istati Membri biex jiġi pprevenut, miġġieled u ssanzjonat il-fastidju fil-konfront ta' persuni b'diżabilità; jilqa', f'dan il-kuntest, il-proposta għal direttiva dwar il-ġlieda kontra l-vjolenza fuq in-nisa u l-vjolenza domestika[38]; iħeġġeġ lill-UE u lill-Istati Membri kollha jirratifikaw il-Konvenzjoni ta' Istanbul li jkollha impatt orizzontali fuq il-leġiżlazzjoni rilevanti kollha tal-UE b'enfasi speċifika fuq in-nisa b'diżabilità, li jiffaċċjaw diskriminazzjoni multipla u intersezzjonali;

12. Jemmen li l-iskemi tal-appoġġ għall-introjtu, l-assistenza relatata mad-diżabilità u l-appoġġ għall-impjieg attiv huma komplementari għall-promozzjoni tal-parteċipazzjoni sħiħa u effettiva tal-persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol, peress li s-salarji mhumiex sostituzzjoni biex ikopru l-ispejjeż addizzjonali relatati mad-diżabilitajiet; jistieden, għalhekk, lill-Istati Membri jisseparaw l-appoġġ għall-introjtu u l-impjieg attiv mill-assistenza relatata mad-diżabilità[39] sabiex jiżguraw li r-regoli ta' eliġibbiltà jkunu inklużivi kemm jista' jkun, u jkopru spejjeż addizzjonali relatati mad-diżabilità, jiġġieldu l-faqar fost dawk li jaħdmu u jiżguraw l-ugwaljanza, id-dinjità u l-awtonomija għall-persuni b'diżabilità; iħeġġeġ lill-Istati Membri jistabbilixxu soluzzjonijiet simili għall-persuni li jindukraw lill-persuni b'diżabilità biex jaqilgħu introjtu flimkien mal-benefiċċji relatati mal-kura tagħhom;

13. Ifakkar li l-Artikolu 19 tas-CRPD jipprevedi d-dritt ugwali tal-persuni b'diżabilità li jgħixu b'mod indipendenti u jiġu inklużi fil-komunità; iħeġġeġ lill-Istati Membri, bl-appoġġ tal-Kummissjoni, jaċċelleraw il-proċess tad-deistituzzjonalizzazzjoni u jrawmu t-tranżizzjoni lejn kura u appoġġ ibbażati fil-komunità; jenfasizza li l-fondi tal-UE għandhom jintużaw biex jippromwovu l-inklużività u l-aċċessibbiltà; jistieden lill-Istati Membri jinkludu miri speċifiċi bi skeda ta' żmien definita fl-istrateġiji tagħhom ta' deistituzzjonalizzazzjoni, jiffinanzjawhom b'mod adegwat u jiżviluppaw mekkaniżmi li jiżguraw koordinazzjoni effettiva bejn l-awtoritajiet rilevanti f'setturi u f'livelli amministrattivi differenti; jesprimi dispjaċir għall-fatt li n-nuqqas ta' akkomodazzjoni aċċessibbli u bi prezz raġonevoli huwa ostakolu kbir għall-għajxien indipendenti; jissottolinja li l-għajxien indipendenti u bbażat fil-komunità jrid jissaħħaħ u jinkiseb bħala alternattiva għall-oqfsa istituzzjonali f'konformità mal-kumment ġenerali Nru 5 tas-CRPD;

14. Iħeġġeġ lill-Kummissjoni tiżgura li l-Istati Membri jirrispettaw il-prinċipju ta' trattament ugwali u paga ugwali għal xogħol ta' valur ugwali għall-ħaddiema kollha; jinsisti wkoll li l-ħaddiema b'diżabilità f'workshops protetti għandhom jiġu ggarantiti mill-inqas id-drittijiet u l-istatus ekwivalenti għad-drittijiet tax-xogħol tal-persuni li

---

[37] "Europe 2020 data & People with disabilities - tables (EU SILC 2017)" (Data ta' Ewropa 2020 għal Persuni b'Diżabilità – tabelli) (EU SILC 2017), imħejjija minn Stefanos Grammenos, Ċentru għall-Politika Soċjali u Ekonomika Ewropea, 27 ta' Diċembru 2019.

[38] Proposta għal direttiva tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-ġlieda kontra l-vjolenza kontra n-nisa u l-vjolenza domestika (COM(2022)0105).

[39] Ir-Rapporteur Speċjali tan-NU dwar id-drittijiet tal-persuni b'diżabilità, "Rapport tar-Rapporteur Speċjali dwar id-drittijiet tal-persuni b'diżabilità", ippreżentat fis-70 sessjoni tal-Assemblea Ġenerali tan-NU, 7 ta' Awwissu 2015.

jaħdmu fis-suq tax-xogħol miftuħ; jemmen li tali workshops għandhom jieħdu approċċ individwalizzat u sa fejn ikun prattikabbli jkunu limitati bħala għażla għal perjodu temporanju għall-persuni b'diżabilità fiċ-ċiklu tal-ħajja tax-xogħol tagħhom; jemmen ukoll li tali workshops għandu jkollhom l-għan li jrawmu l-iżvilupp tal-ħiliet u jappoġġaw it-tranżizzjonijiet lejn is-suq tax-xogħol miftuħ; jinsisti li l-persuni b'diżabilità li jaħdmu f'tali ambjenti għandhom ikunu protetti mill-oqfsa legali eżistenti li jkopru l-protezzjoni soċjali u l-kundizzjonijiet tax-xogħol, inkluża l-protezzjoni tal-paga minima fuq bażi ugwali mal-oħrajn, f'konformità mal-Artikolu 27 tas-CRPD; jistieden lill-Istati Membri jiżviluppaw mudelli inklużivi ta' impjieg protett u appoġġat, filwaqt li jirrispettaw id-drittijiet tal-persuni b'diżabilità, li jservu bħala miżuri għal inklużjoni effettiva u tranżizzjoni eventwali lejn is-suq tax-xogħol miftuħ; jenfasizza li huwa importanti għall-persuni b'diżabilità li jsibu impjieg ta' kwalità li jaqbel mal-ħiliet u l-ambizzjonijiet tagħhom u li t-taħriġ, it-titjib tal-ħiliet u t-taħriġ mill-ġdid tal-persuni b'diżabilità għandhom jipprovdu ħiliet u kapaċitajiet reali; jistieden lill-Istati Membri jivvalutaw l-effikaċja tal-workshops protetti eżistenti fl-għoti ta' ħiliet lill-persuni b'diżabilità biex jiksbu impjieg fis-suq tax-xogħol miftuħ u jistieden lill-Kummissjoni timmonitorja dan il-proċess;

15. Jinnota li l-kriżi tal-COVID-19 rawmet ix-xogħol remot u li t-telexogħol jista' jgħin fit-tkattir tal-impjieg ta' persuni b'diżabilità bħala forma ta' akkomodazzjoni għad-diżabilità u jservi ta' għodda biex jinkiseb bilanċ akbar bejn ix-xogħol u l-ħajja privata u jitnaqqsu l-ostakli relatati mal-uġigħ u mal-għeja għas-suq tax-xogħol; iwissi, madankollu, li l-impjegaturi ma għadhomx jużaw it-telexogħol biex jevitaw li jakkomodaw b'mod raġonevoli lill-ħaddiema b'diżabilità jew li joħolqu kulturi inklużivi fuq il-post tax-xogħol għalihom[40], minħabba li dan jista' jiżolahom u jkollu impatt fuq is-saħħa mentali tagħhom; jenfasizza li l-politiki futuri dwar it-telexogħol għandhom jiġu żviluppati b'perspettiva tad-drittijiet tal-persuni b'diżabilità u jinvolvu lill-persuni b'diżabilità waqt it-tfassil tagħhom, meta jiġu nnegozjati ftehimiet kollettivi ġodda dwar it-telexogħol, u meta l-kumpaniji jirrevedu l-politiki tagħhom dwar it-telexogħol biex jiżguraw li jkunu favorevoli għall-persuni b'diżabilità; ifakkar li l-aċċess ugwali għall-edukazzjoni u t-taħriġ għall-persuni b'diżabilità u l-akkwist ta' ħiliet diġitali u l-aċċessibbiltà tal-infrastruttura diġitali relatata, kemm f'żoni urbani kif ukoll f'żoni rurali u remoti, huma meħtieġa biex in-nies ikunu jistgħu jibbenefikaw mill-opportunitajiet ġodda ta' impjieg maħluqa mid-diġitalizzazzjoni; jenfasizza li akkomodazzjoni raġonevoli hija dritt għall-ħaddiema b'diżabilità u jemmen li l-azzjonijiet u l-programmi ta' sensibilizzazzjoni għall-ħiliet u l-kapaċitajiet tal-persuni b'diżabilità u l-litteriżmu fl-akkomodazzjoni raġonevoli għall-impjegaturi privati u pubbliċi għandhom jiżdiedu mill-awtoritajiet pubbliċi biex jindirizzaw id-diskriminazzjoni kontra l-persuni b'diżabilità u jiżguraw li dawk li għandhom dmir ikollhom l-għodod biex jimpjegaw, jappoġġaw u jżommu ħaddiema b'diżabilità;

16. Jinnota li l-promozzjoni tad-drittijiet tal-persuni akbar fl-età hija marbuta mill-qrib mal-kisba ta' drittijiet ugwali għall-persuni b'diżabilità, peress li l-persuni akbar fl-età huma aktar probabbli li jkollhom diżabilità u aktar minn 46 fil-mija tal-persuni li għandhom 60 sena u aktar għandhom diżabilità; jenfasizza, fil-kuntest tal-bidliet demografiċi,

[40] Schur, L.A., Ameri, M. and Kruse, D., "Telework After COVID: A 'Silver Lining' for Workers with Disabilities?" (It-telexogħol wara l-COVID: Aspett Pożittiv għall-Ħaddiema b'Diżabilità?), *Journal of Occupational Rehabilitation*, Vol. 30, Nru 4, 2020, pp. 521–536.

b'mod partikolari tat-tixjiħ tal-popolazzjoni, il-ħtieġa li jiġu indirizzati sfidi ġodda relatati mal-prevalenza ogħla tad-diżabilitajiet marbuta mat-tixjiħ tal-forza tax-xogħol u l-prevalenza ogħla ta' impjegati b'mard kroniku; jenfasizza l-importanza li jiġu żviluppati politiki, inklużi skedi tax-xogħol flessibbli, biex jgħinu lill-ħaddiema b'diżabilità jintegraw aħjar fis-suq tax-xogħol, kif ukoll servizzi ta' kura għall-persuni b'diżabilità, inklużi standards dwar it-taħriġ għall-persunal u standards għall-assistenza personali;

17. Jistieden lill-Istati Membri jimmonitorjaw ir-rispett għall-prinċipji 2 u 3 tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, filwaqt li jipprevedu trattament ugwali u opportunitajiet rigward il-parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol, it-termini u l-kundizzjonijiet tal-impjiegi u l-progressjoni fil-karriera bejn l-irġiel u n-nisa, irrispettivament mill-oriġini razzjali jew etnika, ir-reliġjon jew it-twemmin, id-diżabilità, l-età jew l-orjentazzjoni sesswali; jitlob li jsir monitoraġġ tal-adozzjoni tal-miżuri stabbiliti mis-CRPD;

18. Jistieden lill-Istati Membri jipprovdu appoġġ imfassal apposta għall-persuni b'diżabilità fir-rigward tal-aċċess għall-iżvilupp tal-ħiliet, għall-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali, u għall-impjieg biex jiżguraw politiki attivi u inklużivi dwar is-suq tax-xogħol; iħeġġeġ lis-servizzi tal-impjiegi u lis-setturi pubbliċi u privati jintroduċu miżuri personalizzati biex itejbu l-impjegabbiltà u ż-żamma tal-persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol bl-għan li jikkonformaw mas-CRPD, u jiskambjaw l-aħjar prattiki dwar l-impjieg ta' persuni b'diżabilità permezz tan-Network Ewropew tas-Servizzi Pubbliċi tal-Impjiegi; jistieden lill-Istati Membri jipprovdu gwida, taħriġ u għajnuna finanzjarja biex jappoġġaw il-ħolqien tal-impjiegi, ir-reklutaġġ, l-intraprenditorija u l-impjieg indipendenti għall-persuni b'diżabilità, inkluż permezz tal-Fond Soċjali Ewropew Plus; jissottolinja r-rwol pożittiv li jista' jkollha l-ekonomija soċjali fl-impjieg tal-persuni b'diżabilità; jistieden lill-Istati Membri jistabbilixxu inċentivi biex iħeġġu lill-persuni b'diżabilità joħolqu entitajiet tal-ekonomija soċjali u jniedu attivitajiet li jiġġeneraw l-introjtu;

19. Jemmen li l-miżuri ta' appoġġ fis-suq tax-xogħol jridu jqisu d-diżabilità u r-risponsi ta' politika mfassla apposta biex jappoġġaw l-inklużjoni tal-persuni b'diżabilità fl-impjiegi; jistieden lill-Istati Membri jappoġġaw it-tqabbil tal-impjiegi, il-profil vokazzjonali, l-impjiegi u t-taħriġ simultanji, l-induzzjoni fix-xogħol, it-taħriġ fuq il-post tax-xogħol, l-iżvilupp tal-karriera u l-mentoraġġ u l-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali inklużivi u aċċessibbli biex jappoġġaw l-integrazzjoni u ż-żamma meħtieġa tal-persuni b'diżabilità fuq il-post tax-xogħol; jisħaq li l-miżuri li jtejbu l-inklużjoni u l-impjieg tal-persuni b'diżabilità mhux se jkunu verament effettivi mingħajr ma jiġu indirizzati wkoll l-istereotipi u l-istigma relatati mad-diżabilità fuq il-post tax-xogħol u s-soċjetà usa'; jisħaq, f'dan ir-rigward, fuq l-importanza tas-sensibilizzazzjoni u t-taħriġ għall-edukaturi, l-impjegaturi u l-impjegati, kif ukoll għall-pubbliku ġenerali biex tiġi indirizzata d-diskriminazzjoni kontra l-persuni b'diżabilità, jinbidlu l-attitudnijiet u jiġu żgurati soċjetajiet tassew inklużivi;

20. Jisħaq li r-rata ta' attività baxxa tal-persuni b'diżabilità xxekkel l-inklużjoni soċjoekonomika, li trid tittejjeb mill-programmi Ewropej u nazzjonali mmirati lejn l-attivazzjoni u t-taħriġ tal-persuni li jitħallew barra mis-suq tax-xogħol; jisħaq li, filwaqt li l-appoġġ u l-promozzjoni tal-parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol tal-persuni b'diżabilità huma kruċjali, jeħtieġ li jiġu stabbiliti wkoll mekkaniżmi tal-protezzjoni soċjali adegwati u inklużivi biex jiġi żgurat li l-appoġġ ikun disponibbli għall-persuni

kollha b'diżabilità;

21. Jistieden lill-Kummissjoni tivvaluta bir-reqqa r-rata ta' differenza bejn l-impjiegi u l-pagi tal-persuni b'diżabilità f'tipi differenti ta' impjiegi, inkluż l-impjieg protett, billi tipprovdi data diżaggregata skont il-ġeneru u t-tip ta' diżabilità, u tiżgura analiżi kwalitattiva;

22. Itenni l-appell tiegħu lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri biex jivvalutaw ix-xejriet ewlenin għall-futur tax-xogħol minn perspettiva tal-persuni b'diżabilità sabiex jiġu identifikati u jitnedew azzjonijiet speċifiċi ħalli jagħmlu s-suq tax-xogħol aktar inklużiv u jitnaqqas id-distakk diġitali; jissottolinja l-importanza li jsir użu aħjar mit-teknoloġiji innovattivi biex ikun hemm kundizzjonijiet ekwi u jitneħħew l-ostakoli għall-edukazzjoni, it-taħriġ u l-impjiegi, b'mod partikolari fis-suq tax-xogħol diġitali, u li l-persuni b'diżabilità jiġu megħjuna jiksbu aċċess għall-għodod diġitali u s-software li huma indispensabbli għall-għajxien indipendenti tagħhom; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jappoġġaw il-programmi ta' riċerka ffukati fuq l-iżvilupp ta' teknoloġiji assistivi, inklużi r-robotika, it-teknoloġiji diġitali u l-intelliġenza artifiċjali etika, li jippermettu l-integrazzjoni sħiħa tal-persuni b'diżabilità fl-aspetti kollha tal-ħajja, inkluż fis-suq tax-xogħol; jenfasizza l-ħtieġa li l-persuni b'diżabilità jiġu protetti mid-diskriminazzjoni fl-użu tal-intelliġenza artifiċjali fid-deċiżjonijiet dwar ir-reklutaġġ, l-għażla, il-promozzjoni u it-terminazzjoni fl-impjieg; jistieden lill-Istati Membri jtejbu l-firxa tal-korsijiet ta' taħriġ fil-qasam tal-ħiliet diġitali għal gruppi ta' persuni li huma f'riskju ta' esklużjoni, fost l-oħrajn, il-persuni b'diżabilità u l-persuni akbar fl-età, sabiex jiġu integrati aħjar fil-ħajja soċjali u fis-suq tax-xogħol, u jipprovdu aċċess aħjar għas-servizzi elettroniċi u l-amministrazzjoni;

23. Jilqa' u jappoġġa l-inizjattiva legali tal-Kummissjoni għal standards vinkolanti għall-korpi tal-ugwaljanza, li għandha tiġi ppubblikata f'Settembru 2022, u li tħeġġeġ lill-Istati Membri jestendu l-mandati tal-korpi tal-ugwaljanza biex jipproteġu lill-vittmi tad-diskriminazzjoni bbażata fuq id-diżabilità;

24. Jappoġġa bil-qawwa r-riċerka, l-investiment soċjali u l-inizjattivi mmirati fil-livell tal-UE għal programmi u servizzi ppruvati li huma effettivi fl-appoġġ tal-integrazzjoni fit-tul fis-suq tax-xogħol ta' persuni b'diżabilità, b'attenzjoni partikolari għall-persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu; jissuġġerixxi li l-Istati Membri għandhom jikkummissjonaw riċerka dwar il-mudelli u l-programmi fejn s'issa għadha ma teżistix bażi tal-evidenza, kif ukoll tiġi ffinanzjata l-innovazzjoni fl-għoti tas-servizzi, bħall-intelliġenza artifiċjali applikata għal teknoloġiji assistivi[41];

25. Jinnota li l-persuni b'diżabilità huma fost l-aktar popolazzjonijiet emarġinati u f'riskju fi kwalunkwe komunità affettwata mill-kriżi; jisħaq ukoll li b'konsegwenza tal-gwerra, il-persuni b'diżabilità f'sitwazzjonijiet ta' kunflitt armat jiffaċċjaw attakki vjolenti, spostament furzat u negliġenza kontinwa fir-rispons umanitarju għall-persuni ċivili maqbuda fil-ġlied, u spiss jiġu abbandunati f'djarhom jew f'villaġġi mitluqa għal jiem jew ġimgħat sħaħ, bi ftit aċċess għall-ikel jew l-ilma; ifakkar fl-importanza tal-istrateġija tal-UE dwar id-drittijiet tat-tfal, il-Garanzija għat-Tfal, l-istrateġija tal-UE

[41] European Platform for Rehabilitation, "Artificial intelligence and service provision for people with disabilities – An analytical paper" (L-Intelliġenza Artifiċjali u l-provvista ta' servizzi għall-persuni b'diżabilità – Dokument analitiku), 2022.

għad-drittijiet ta' persuni b'diżabilità 2021-2030, kif ukoll l-istrumenti ġuridiċi eżistenti kollha tal-UE, inkluża d-Direttiva dwar il-Protezzjoni Temporanja[42], biex jappoġġaw lill-Istati Membri jindirizzaw il-ħtiġijiet speċifiċi, il-protezzjoni u l-kura tar-rifuġjati b'diżabilità;

26. Jistieden lill-Istati Membri jiżguraw il-parteċipazzjoni tal-persuni b'diżabilità fil-proċess elettorali fl-2024 u fil-proċess tat-tfassil tal-liġijiet; jistieden lill-Istati Membri jeliminaw l-ostakoli li jeskludu lill-persuni b'diżabilità mill-opportunità li jinfluwenzaw l-iżvilupp u l-implimentazzjoni tal-liġijiet u l-politiki li jsawru l-ħajja ta' kuljum tagħhom;

27. Ifakkar lill-Istati Membri li l-proġetti kollha ffinanzjati mill-UE jridu jikkonformaw mad-dritt tal-Unjoni, inkluża l-Karta tad-Drittijiet Fundamentali, kif ukoll is-CRPD; jisħaq li l-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej għandhom ikomplu jrawmu t-tranżizzjoni minn kura istituzzjonali għal kura bbażata fil-komunità u l-familja, billi jiffinanzjaw servizzi ta' appoġġ li jiżguraw id-dritt li wieħed jgħix b'mod indipendenti; jistieden lill-UE tiżgura li l-programmi ta' finanzjament kollha jkunu aċċessibbli u li l-provvista ta' aċċessibbiltà tkun appoġġata b'riżorsi adegwati u jistieden lill-Istati Membri jinkludu objettivi u miżuri ċari biex itejbu l-kundizzjonijiet tal-għajxien u tax-xogħol tal-persuni b'diżabilità fil-programmi ta' ħidma u l-programmi operazzjonali nazzjonali tagħhom; jistieden lill-Qorti Ewropea tal-Awdituri tivvaluta l-prestazzjoni tal-programmi tal-UE fir-rigward tal-inklużjoni u l-appoġġ tal-persuni b'diżabilità, b'enfasi speċjali fuq il-programmi tal-edukazzjoni u l-impjiegi, b'mod komprensiv, peress li dawn jistgħu jonqsu milli jilħqu lill-aktar gruppi fil-bżonn, inklużi l-persuni b'diżabilità;

28. Iħeġġeġ lill-awtoritajiet pubbliċi nazzjonali jiżguraw li r-rekwiżit li wieħed jirreġistra biex jivvota jew li jkollu akkomodazzjoni raġonevoli ma jirriżultax fl-esklużjoni tal-persuni b'diżabilità mill-elezzjonijiet; jistieden lill-Istati Membri jinkludu miżuri li jiżguraw li l-proċess ta' reġistrazzjoni jkun aċċessibbli billi jitfasslu mill-ġdid is-siti web rilevanti f'konformità mal-istandards tal-UE;

29. Jinnota li l-mekkaniżmi tal-ilmenti, kemm ġudizzjarji kif ukoll dawk mhux ġudizzjarji, għandhom isiru aktar aċċessibbli għall-persuni b'diżabilità; jistieden lill-Istati Membri jneħħu r-restrizzjonijiet fuq id-dritt tal-persuni li ġew miċħuda l-kapaċità ġuridika li jressqu ilmenti indipendentement mill-gwardjan tagħhom u jieħdu miżuri effettivi biex jiżguraw li l-informazzjoni dwar kif u fejn għandhom jitressqu l-ilmenti tkun aċċessibbli għall-persuni kollha b'diżabilità billi jfasslu materjali ta' informazzjoni f'formati differenti u aċċessibbli u jqassmuhom permezz ta' organizzazzjonijiet ta' appoġġ u promozzjoni għall-persuni b'diżabilità, inklużi l-organizzazzjonijiet tal-persuni b'diżabilità;

30. Jistieden lill-Istati Membri, b'mod partikolari lill-koordinaturi nazzjonali, fl-istrateġiji nazzjonali pluriennali tagħhom fl-ambitu tal-Garanzija Ewropea għat-Tfal, jagħtu attenzjoni partikolari lill-ħtiġijiet tat-tfal b'diżabilità u jiżguraw aċċess effettiv u liberu għal servizzi ta' kwalità tajba, b'mod partikolari edukazzjoni inklużiva, u jistedinhom

[42] Id-Direttiva tal-Kunsill 2001/55/KE tal-20 ta' Lulju 2001 dwar l-istandards minimi sabiex tingħata protezzjoni temporanja fl-eventwalità ta' influss bil-massa ta' persuni spostati u dwar il-miżuri li jippromwovu bilanċ fl-isforzi bejn l-Istati Membri meta jirċievu dawn il-persuni u li jġorru l-konsegwenzi ta' dawn (ĠU L 212, 7.8.2001, p. 12).

jipprovdu aċċess effettiv għal nutrizzjoni tajba għas-saħħa u akkomodazzjoni adegwata għat-tfal rifuġjati kollha b'diżabilità fuq livell ugwali mat-tfal fil-pajjiżi ospitanti, f'konformità mar-rakkomandazzjoni[43] li jiġi żgurat li l-miżuri integrati nazzjonali jqisu l-iżvantaġġi intersezzjonali; jistieden lill-Istati Membri u lill-Kummissjoni, għalhekk, iżidu b'mod urġenti l-finanzjament għall-Garanzija Ewropea għat-Tfal b'baġit iddedikat ta' mill-inqas EUR 20 biljun u jħeġġeġ lill-Istati Membri kollha, f'dan ir-rigward, jallokaw aktar mir-riżorsi minimi tal-Fond Soċjali Ewropew Plus taħt ġestjoni kondiviża biex jappoġġaw attivitajiet fl-ambitu tal-Garanzija Ewropea għat-Tfal; itenni l-appell tiegħu lill-Istati Membri, biex jimplimentaw il-Garanzija għaż-Żgħażagħ imsaħħa biex jiżguraw offerti ta' kwalità għolja, inkluż l-għoti ta' remunerazzjoni ġusta, l-aċċess għall-protezzjoni soċjali u ambjenti tax-xogħol li huma adattati għall-ħtiġijiet ta' persuni b'diżabilità;

31. Jirrimarka li f'dawn l-aħħar snin hu talab bil-qawwa li l-gruppi żvantaġġati u l-persuni b'diżabilità jiġu inklużi fl-edukazzjoni u t-taħriġ, inkluż permezz tal-integrazzjoni sħiħa tal-perspettiva tad-drittijiet tal-persuni b'diżabilità fl-aspetti kollha tal-Erasmus+ u f'koordinazzjoni ma' programmi oħra rilevanti tal-UE bħall-Garanzija għaż-Żgħażagħ; ifakkar fl-impenji meħuda fis-Summit Soċjali ta' Porto dwar it-tnaqqis tal-faqar u l-esklużjoni soċjali, kif ukoll dwar l-akkwist tal-ħiliet u l-ħolqien tal-impjiegi;

32. Jistieden lill-Kummissjoni tevalwa l-isfidi u l-ksur tad-drittijiet li esperjenzaw il-persuni b'diżabilità matul il-pandemija tal-COVID-19, u tadotta miżuri mmirati għal appoġġ psikoloġiku u r-riintegrazzjoni fis-suq tax-xogħol;

33. Jistieden lill-Kummissjoni tiżviluppa dawk il-miżuri f'koordinazzjoni u f'komunikazzjoni mal-persuni b'diżabilità u l-organizzazzjonijiet kollha involuti, billi tibda min-network tas-CRPD tal-Parlament Ewropew;

34. Jistieden lill-Istati Membri joħolqu entità indipendenti responsabbli biex timmonitorja l-leġiżlazzjoni kollha relatata mal-aċċessibbiltà, inkluż l-Att Ewropew dwar l-Aċċessibbiltà, id-Direttiva dwar is-Servizzi tal-Media Awdjoviżiva[44], il-Pakkett tat-Telekomunikazzjoni u d-Direttiva dwar l-Aċċessibbiltà għall-Web;

35. Jistieden lill-Istati Membri jimplimentaw id-Direttiva dwar il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata għall-ġenituri u l-persuni li jindukraw[45], li tintroduċi liv tal-persuni li jindukraw ta' ħamest ijiem xogħol kull sena; jinsisti li għandhom jiġu kkunsidrati arranġamenti speċjali f'termini tal-liv tal-persuni li jindukraw, il-liv tal-paternità, il-liv tal-ġenituri u sigħat tax-xogħol flessibbli għall-ġenituri f'sitwazzjonijiet partikolarment żvantaġġati, bħal dawk li għandhom diżabilità jew li huma ġenituri ta' tfal b'diżabilità jew mard fit-tul, mingħajr l-ebda riperkussjoni mill-impjegatur;

36. Jistieden lill-Istati Membri jiżguraw kundizzjonijiet tax-xogħol u tal-għajxien aħjar,

[43] Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (UE) 2021/1004 tal-14 ta' Ġunju 2021 li tistabbilixxi Garanzija Ewropea għat-Tfal (ĠU L 223, 22.6.2021, p. 14).
[44] Id-Direttiva 2010/13/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 ta' Marzu 2010 dwar il-koordinazzjoni ta' ċerti dispożizzjonijiet stabbiliti bil-liġi, b'regolament jew b'azzjoni amministrattiva fi Stati Membri dwar il-forniment ta' servizzi tal-media awdjoviżiva (ĠU L 95, 15.4.2010, p. 1).
[45] Id-Direttiva (UE) 2019/1158 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Ġunju 2019 dwar il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata għall-ġenituri u għall-persuni li jindukraw u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 2010/18/UE (ĠU L 188, 12.7.2019, p. 79).

inkluż permezz ta' pagi minimi adegwati u miżuri ta' trasparenza fil-pagi, inaqqsu d-differenza fil-pagi tal-persuni b'diżabilità u jiksbu tkabbir inklużiv u sostenibbli fis-suq tax-xogħol; jisħaq fuq l-importanza li d-direttiva dwar pagi minimi u t-trasparenza fil-pagi tiġi adottata malajr, filwaqt li tapplika bis-sħiħ għall-persuni b'diżabilità;

37. Jenfasizza l-importanza li l-persuni b'diżabilitajiet intellettwali u psikosoċjali jiġu kkunsidrati u ttrattati bl-istess attenzjoni, billi jiġu adottati miżuri għall-futur tagħhom wara li jmutu l-persuni li jindukrawhom;

38. Jistieden lill-Kummissjoni tiżviluppa u tippromwovi qafas legali Ewropew għal intrapriżi inklużivi, bil-għan li jinħoloq impjieg permanenti għall-persuni b'diżabilità.

RIŻULTAT TAL-VOTAZZJONI FINALI
FIL-KUMITAT LI JINTALAB JAGĦTI OPINJONI

Data tal-adozzjoni	10.10.2022
Riżultat tal-votazzjoni finali	+: 41 –: 0 0: 1
Membri preżenti għall-votazzjoni finali	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Jörg Meuthen, Max Orville, Dennis Radtke, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Monica Semedo, Eugen Tomac, Maria Walsh, Stefania Zambelli
Sostituti preżenti għall-votazzjoni finali	Konstantinos Arvanitis, Rosa D’Amato, José Gusmão, Evelyn Regner, Terry Reintke
Substitutes under Rule 209(7) present for the final vote	Attila Ara-Kovács, Franc Bogovič, Mohammed Chahim, Mónica Silvana González, Predrag Fred Matić, Piernicola Pedicini, Sergei Stanishev

VOTAZZJONI FINALI B'SEJĦA TAL-ISMIJIET FIL-KUMITAT LI JINTALAB JAGĦTI OPINJONI

41	+
ID	Elena Lizzi, Stefania Zambelli
NI	Jörg Meuthen, Daniela Rondinelli
PPE	Franc Bogovič, David Casa, Jarosław Duda, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Eugen Tomac, Maria Walsh
RENEW	Atidzhe Alieva-Veli, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Monica Semedo, Lucia Ďuriš Nicholsonová
S&D	João Albuquerque, Marc Angel, Attila Ara-Kovács, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Mohammed Chahim, Estrella Durá Ferrandis, Mónica Silvana González, Alicia Homs Ginel, Predrag Fred Matić, Evelyn Regner, Sergei Stanishev
The LEFT	Konstantinos Arvanitis, José Gusmão
VERTS/ALE	Rosa D’Amato, Katrin Langensiepen, Piernicola Pedicini, Terry Reintke

0	-

1	0
ID	Guido Reil

Tifsira tas-simboli użati:
+ : favur
- : kontra
0 : astensjonijiet